

Twój głos jest kluczem w walce z przemocą

19 października 2023

Ministerstwo
Sprawiedliwości

dr Marcin Romanowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

dr Rashed Mustafa Sarwar
Koordynator Krajowy
Biuro UNICEF ds. Reagowania na Potrzeby Uchodźców w Polsce

Najważniejsze zmiany w zakresie ochrony praw dzieci

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw
(Dz. U. z 2023 r. poz. 1606) tj. ustawa o ochronie małoletnich

Sędzia Agnieszka Matysek
Adw. Monika Horna-Cieślak

Geneza ustawy o ochronie małoletnich

 Serwisy

Wydarzenia

 / Wydarzenia / Kraj / SPOŁECZEŃSTWO

**Nie żyje maltretowany ośmiolatek z Częstochowy.
"Kamilek zmarł dziś rano"**

Kontrola osób mających pracować z dziećmi

Obowiązki pracodawców i innych organizatorów

Art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich

Zakres przedmiotowy – powstanie obowiązku:

przed nawiązaniem pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z:

wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi

Zakres podmiotowy - osoba zobowiązana do realizacji obowiązku:

- pracodawca lub inny organizator działalności;
- osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności – **obywatel polski oraz cudzoziemiec.**

Obowiązki pracodawców i innych organizatorów

Obowiązek uzyskania informacji, czy dane przyszłego pracownika albo osoby dopuszczanej do działalności są zamieszczone w **Rejestrze z dostępem ograniczonym** lub w **Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15** wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

Obowiązki pracownika lub osoby dopuszczanej do działalności

Obowiązek przedłożenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w:

- rozdziale XIX k.k. (przeciwko życiu lub zdrowiu)
- rozdziale XXV k.k. (przeciwko wolności seksualnej i obyczajności)
- art. 189a k.k. (handel ludźmi)
- art. 207 k.k. (znęcanie)
- w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

Obowiązki pracownika lub osoby dopuszczanej do działalności

- osoba posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi;
- składa oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, **jednocześnie przedkłada:**
 - informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi;
 - jeżeli prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, przedkłada się informację z rejestru karnego tego państwa.

Obowiązki pracownika lub osoby dopuszczanej do działalności

W przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego:

- składa się oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii;
- nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych;
- nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Oświadczenia składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Standardy ochrony małoletnich

Art. 22b ustawy o ochronie małoletnich obowiązek wprowadzenia standardów:

W każdej placówce lub miejscu prowadzonej działalności, oświatowej, opiekuńczej, wychowawczej, resocjalizacyjnej, religijnej, artystycznej, medycznej, rekreacyjnej, sportowej lub związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich, do której uczęszczają albo w której przebywają lub mogą przebywać małoletni.

Art. 22c ustawy o ochronie małoletnich treść standardów:

W standardach, w sposób dostosowany do charakteru i rodzaju placówki lub działalności, określa się w szczególności:

- 1) zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki lub organizatora, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
- 2) zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
- 3) procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 4) zasady przeglądu i aktualizacji standardów;

Art. 22c ustawy o ochronie małoletnich treść standardów:

- 5) zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności
- 6) zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
- 7) osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
- 8) sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego
- 9) wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;
- 10) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet; 11) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- 12) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

- standardy sporządza się, mając na względzie konieczność ich zrozumienia przez osoby małoletnie;
- co najmniej raz na dwa lata należy dokonywać oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami;
- standardy są udostępniane na stronie internetowej oraz są wywieszane w widocznym miejscu w lokalu, w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich.
- Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla małoletnich.

Kontrola wykonywania obowiązków

Podmioty uprawnione do kontroli:

☐ Wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta oraz marszałek województwa, w zakresie objętym właściwością rzeczową i miejscową tych organów sprawują kontrolę wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 21 i art. 22b, przy czym mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

☐ Organ prowadzący jednostkę systemu oświaty lub organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad taką jednostką, organ zarządzający lub nadzorujący inną placówkę lub prowadzenie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi sprawują kontrolę wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 21 i art. 22b.

☐ Państwowa Inspekcja Pracy sprawują kontrolę wykonywania obowiązku, o którym mowa w art. 21 ust. 2.

☐ Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia sprawuje kontrolę wykonywania obowiązków, o których mowa obowiązków z art., 21 ust. 2 oraz obowiązków wprowadzenie standardów.

Konsekwencje naruszenia obowiązków

- wykroczenie z art. 23:
Naruszenie obowiązków wynikających z art. 21.

- wykroczenie z art. 23a:
Dopuszczenie do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, osoby wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, albo wiedząc, że została prawomocnie skazana za przestępstwo określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, przestępstwo określone w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego lub w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

- wykroczenie z art. 23 b:
Brak standardów ochrony małoletnich.

- przestępstwo - art. 23c:
Dopuszczenie do pracy lub do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osoby wiedząc, że ma ona obowiązek stosowania się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi.

Konsekwencje naruszenia obowiązków

Po 15 lutego 2024 r. organy nadzorcze mogą już pytać np. szkoły jak wygląda praca nad wdrożeniem standardów ale ich brak nie powoduje nałożenia kary. Kary mogą być nałożone dopiero po 15 sierpnia 2024 r.

Krajowe plany

Środki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem służące tworzeniu warunków skutecznej ochrony małoletnich przed krzywdzeniem:

- Krajowy Plan Przeciwdziałania Przemocy na Szkodę Małoletnich;
- Krajowy Plan Przeciwdziałania Przepęstwom Przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na Szkodę Małoletnich.

Przedmiot planu to określenie:

- działań w zakresie profilaktyki przemocy oraz przeciwdziałania przestępstwom przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich;
- organizacji systemu wsparcia materialnego, psychologicznego, medycznego i prawnego dla pokrzywdzonych małoletnich;
- działań w zakresie upowszechniania informacji o możliwościach i formach udzielania wsparcia osobom pokrzywdzonym i ich rodzinom;
- działań w zakresie resocjalizacji i oddziaływania na sprawców;
- sposobu zaangażowania małoletnich w opracowanie i wdrażanie krajowych planów;
- zakresu oraz schemat pozyskiwania danych statystycznych o przemocy na szkodę małoletnich oraz przestępstwach przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich.

Podmioty odpowiedzialne za przygotowanie i wdrożenia Krajowych Planów:

- Zespół do Spraw Ochrony Małoletnich - organ opiniotawczo-doradczy Ministra Sprawiedliwości.
- Przewodniczący Zespołu - Koordynator Realizacji Działań na rzecz Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem w randze sekretarza lub podsekretarza stanu.

Wysłuchanie dziecka

Art. 216(1) Kodeks postępowania cywilnego

§ 1. Sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala. Jeżeli przed sądem dziecko odmawia udziału w wysłuchaniu, sąd odstępuje od tej czynności.

§ 2. Sąd stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka uwzględni jego zdanie i rozsądne życzenia.

§ 3. *Wysłuchanie dziecka może nastąpić tylko raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub potrzebę ponownego wysłuchania zgłasza dziecko. Ponowne wysłuchanie dziecka przeprowadza ten sam sąd, chyba że jest to niemożliwe lub stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka.*

§ 4. *Jeżeli sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, najpóźniej przed zakończeniem postępowania, wskazuje w protokole posiedzenia lub rozprawy, z jakich przyczyn czynność ta nie została przeprowadzona.”;*

Art. 216(2) Kodeks postępowania cywilnego

§1. Wysłuchanie dziecka następuje na posiedzeniu niejawnym, które odbywa się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub, jeżeli dobro dziecka tego wymaga, poza jego siedzibą.

§2. W wysłuchaniu dziecka, oprócz sędziego, może brać udział wyłącznie biegły psycholog, jeżeli z uwagi na stan zdrowia, rozwój umysłowy lub wiek dziecka niezbędne jest zapewnienie mu pomocy psychologicznej podczas wysłuchania lub zachodzi konieczność udzielenia pomocy sędziemu w zakresie rozpoznania potrzeb dziecka podczas wysłuchania.

§3. Z przebiegu wysłuchania dziecka sporządza się notatkę urzędową. Przebiegu wysłuchania dziecka nie utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

§4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunki, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich wysłuchań, mając na względzie konieczność zapewnienia swobody wypowiedzi i poczucia bezpieczeństwa wysłuchiwanym dzieci.”;

Art. 216(2) Kodeks postępowania cywilnego

§1. Wysłuchanie dziecka następuje na posiedzeniu niejawnym, które odbywa się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub, jeżeli dobro dziecka tego wymaga, poza jego siedzibą.

§2. W wysłuchaniu dziecka, oprócz sędziego, może brać udział wyłącznie biegły psycholog, jeżeli z uwagi na stan zdrowia, rozwój umysłowy lub wiek dziecka niezbędne jest zapewnienie mu pomocy psychologicznej podczas wysłuchania lub zachodzi konieczność udzielenia pomocy sędziemu w zakresie rozpoznania potrzeb dziecka podczas wysłuchania.

§3. Z przebiegu wysłuchania dziecka sporządza się notatkę urzędową. Przebiegu wysłuchania dziecka nie utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk.

§4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowania i przeprowadzenia wysłuchania dziecka oraz warunki, jakim mają odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich wysłuchań, mając na względzie konieczność zapewnienia swobody wypowiedzi i poczucia bezpieczeństwa wysłuchiwanym dzieci.”;

Reprezentant dziecka

Art. 51 § 2 k.p.k. Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni (.....) prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawy albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje.

Art. 98 § 2 krio

Żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka:

- przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską;
- przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem,

chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania

Reprezentant dziecka

- Reprezentant dziecka ustanawia sąd rodzinny w ciągu 7 dni + nadzór sądu
- Reprezentantem może być w post. karnym wyłącznie adw./r.pr. + dodatkowe wymagania
- Reprezentant ma obowiązek nawiązać z dzieckiem kontakt i informować o stanie sprawy, jeżeli rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości dziecka
- Udziela informacji tzw. "rodzicowi niekrzywdzącemu" o stanie sprawy
- Reprezentant ma obowiązek kontaktu z "rodzicem niekrzywdzącym" w celu uzyskania informacji o dziecku
- Reprezentant może nawiązywać kontakt z instytucjami, pod których opieką jest dziecko

Analiza zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu

Art. 22d ustawy o ochronie małoletnich

Jeżeli skutkiem zdarzenia, co do którego zachodzi uzasadnione przypuszczenie lub zostało stwierdzone, że stanowi **umyślny czyn zabroniony określony Kodeksie karnym**, popełniony przez **rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego**, jest **śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu małoletniego**, zdarzenie może zostać poddane analizie, której celem jest ocena funkcjonowania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz określenie działań usprawniających to funkcjonowanie i umożliwiających zapobieganie podobnym zdarzeniom.

Analiza:

- prowadzona niezależnie i odrębnie od postępowania karnego;
- sporządzana w formie raportu;
- raport z analizy określonego zdarzenia sporządza się w terminie trzech miesięcy od dnia ukończenia analizy określonego zdarzenia;
- na stronie internetowej Ministra Sprawiedliwości umieszcza się informację o przeprowadzonej analizie określonego zdarzenia, która zawiera zwięzły opis stanu faktycznego analizowanego zdarzenia oraz wnioski końcowe i zalecenia dla właściwych organów lub instytucji, z wyłączeniem danych osobowych małoletniego lub innych osób mających związek ze zdarzeniem, umożliwiających identyfikację tych osób, miejsce zdarzenia lub siedzibę właściwych organów lub instytucji.

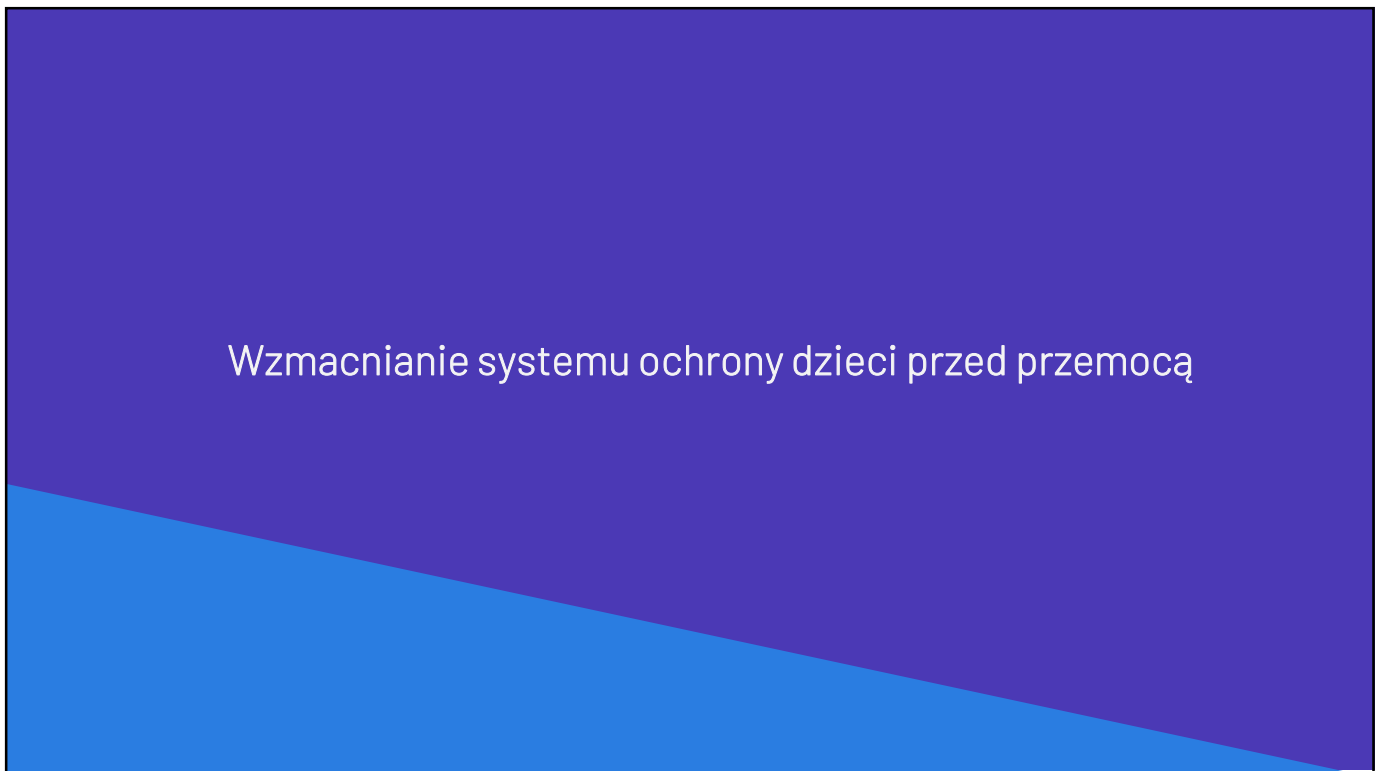
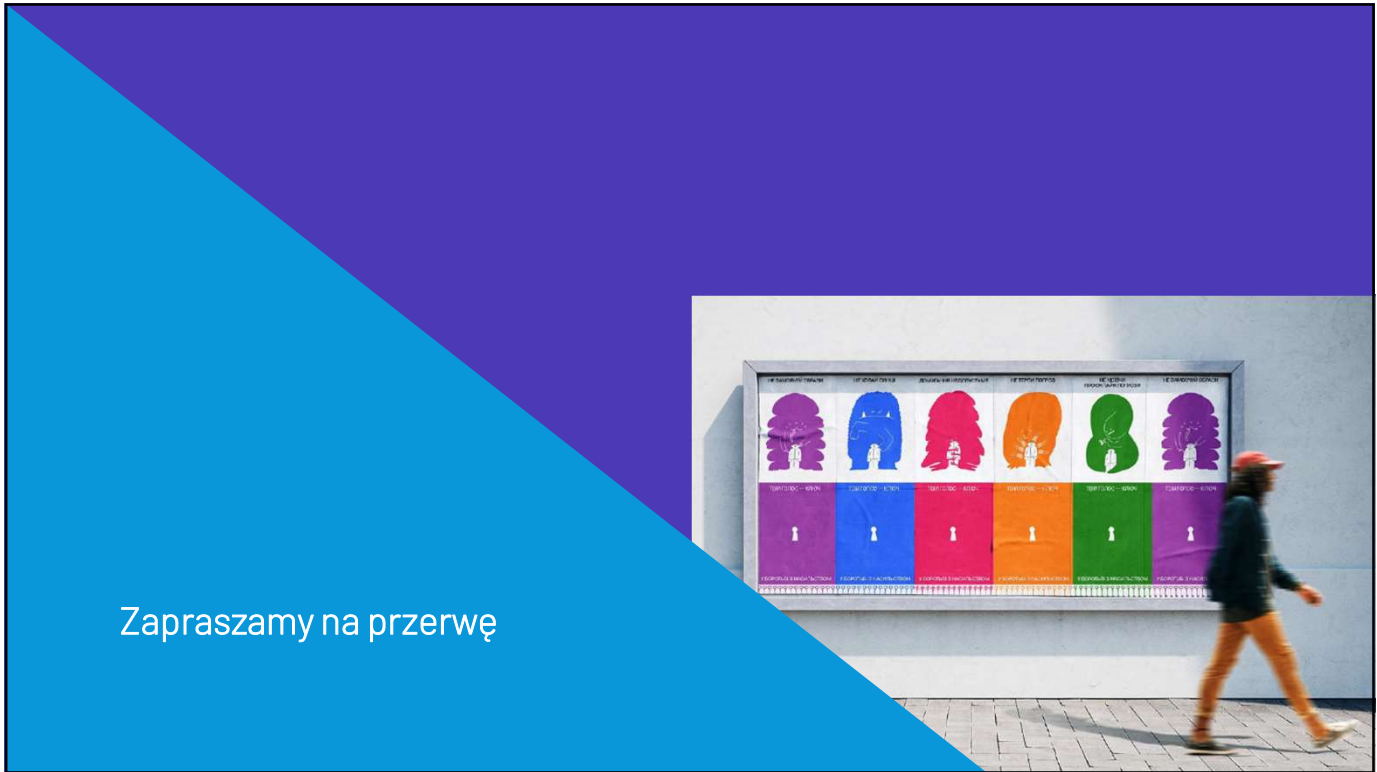
- ❑ Zespół do spraw analizy zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu:
 - siedmiu stałych ekspertów: po jednym z dziedziny prawa, pediatrii, psychologii, psychiatrii, pedagogiki, socjologii oraz pracy socjalnej albo resocjalizacji.
- ❑ Grupa ekspertów do przeprowadzenia analizy określonego zdarzenia:
 - co najmniej dwóch stałych ekspertów oraz fakultatywnie:
 - eksperci spośród osób działających na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem na terenie województwa, w którym doszło do analizowanego zdarzenia lub będącego miejscem zamieszkania małoletniego.
 - eksperci z dziedziny prawa, pediatrii, psychologii, psychiatrii, pedagogiki, socjologii oraz pracy socjalnej albo resocjalizacji lub innej dziedziny, o ile jest to niezbędne do przeprowadzenia analizy określonego zdarzenia.

Obowiązki ekspertów

- osobiście wykonywać powierzone zadania i czynności w toku prowadzonej analizy określonego zdarzenia;
- zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku prowadzonej analizy określonego zdarzenia, z wyjątkiem wiarygodnych informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego;
- zachować bezstronność i obiektywizm przy podejmowaniu wszystkich decyzji i formułowaniu wniosków.

Zapraszamy na przerwę

Zgłaszanie przemocy wobec dzieci

Zapraszamy na przerwę

Zrozumienie i empatia
jako klucz do pomocy dzieciom krzywdzonym

Dziękujemy

Kontakt w sprawie dystrybucji materiałów:
Katarzyna Kukula kkukula@unicef.org
Kseniia Yoruk kyoruk@unicef.org